

ONLINE KÖZÖSSÉGEK AZ UKRÁN MINT IDEGEN NYELV TANÍTÁSÁBAN

Taskovics Okszana

Abstract

In the era of “Web 2.0” social media became an integral part of our everyday life. In order to make the studying process more attractive for the digital native generations and to increase their sense of achievement we need to implement new teaching methods that improve the efficiency of the information transfer as well as make the learning process more fun. This article discusses social networking sites, such as Facebook, Google+ and Youtube together with portals, for example, Duolingo and Redmenta that support learning and teaching. The methods, that are discussed in this paper are regularly used in the educational processes, show that the use of social media and different online educational platforms in the classroom has a beneficial effect on the performance of the student in addition to facilitating the work of the teachers.

Keywords: social media, Z generation, online learning, Computer Based Assessment, ICT in education.

A web 2.0 korszakában, amikor a felhasználók nem csak passzív olvasóként, hanem aktív résztvevőként vannak jelen a világhálón, a közösségi hálók mindennapi életünk elválaszthatatlan részévé váltak. Ez nemcsak a felnőtt lakosságra, hanem a középiskolás, sőt, a kisiskolás korra is jellemző. A digitális bennszülöttnak nevezett generáció képviselőinél hangsúlyos szerepet kap a virtuális kommunikáció és a virtuális közösségek (Szili 2015). Ahhoz, hogy vonzóvá tudjuk tenni az új generáció számára a tanulást, hogy növeljük az általa szerzett sikerélményüket, új tanítási módszerekhez és formákhoz kell folyamodnunk, szórakoztatóbbá és hatékonyabbá téve az információ átadásának és elsajátításának folyamatát.

Jelen tanulmányban elsősorban az online közösségek mivoltára, a digitális bennszülöttek és a Z generáció jellemzőire, illetve az online közösségek által nyújtott lehetőségekre kívánok kitérni, amelyek segítenek a modern kor kihívásainak megfelelő szintre emelni a nyelvoktatást, és nagy hasznukra lehetnek nyelvtanároknak órai és órán kívüli munkában.

Az 1960–70-es években kibontakozó információs forradalom behatolt az emberi tevékenység minden területére. A lakosság mindennapjait behálózták azok az eszközök, amelyek segítségével gyorsabban lehet infor-

mációhoz jutni (uo.). Azonban igazi fordulatot az ún. web 2.0 hozott, amely partnerként, társszerzőként tekintett a felhasználókra. Sok más funkció mellett bárki, aki rendelkezik interneteléréssel, szinte gombnyomásra tud kapcsolatot létesíteni szinte bárkivel a világ minden pontján, meg tudja osztani a képeket, hobbijával kapcsolatos videókat, csatlakozni tud az övéhez hasonló érdeklődési körrel rendelkező online csoportokhoz, közösségekhez.

A gyakran idézett Howard Rheingold definíciója szerint az online közösségek „olyan társas gyülekezetek, amelyek akkor tűnnek fel [az Interneten], ha ehhez elég ember a megfelelő emberi érzésekkel hosszas megbeszélést folytat, és személyes kapcsolatok hálóját hozza létre a kiber térben” (Rheingold 1993). Számos olyan tényező befolyásolja ezeknek a szerveződéseknek a mivoltát, mint például a közösség célja, érdeklődési köre (egészséges életmód, divat, utazás stb.), nyilvánossága (mi a csatlakozás feltétele), a kapcsolattartás formái (chat, blog, képek, videóüzenetek), a tagok száma, a tagok kulturális és szociális háttere (nemzetközi, helyi, nem, normák stb.) (Preece–Maloney–Krichmar–Abrams 2003).

Ahhoz, hogy választ kapjunk arra a kérdésre, hogyan tudjuk felhasználni a közösségi oldalakat a nyelvtanulásban, figyelembe kell venni a magyarországi középiskolások internetezési szokásait. Ugyanis az lenne az optimális, ha a tanárok a „célközönséghez” igazított módszerek birtokába jutnának és így növelni tudnák a teljesítményt. Ehhez nagy segítséget nyújt a 2017. február 13-án bemutatott *Magyar Ifjúság 2016* kutatás, amelyet négyévente végeznek el ugyanazzal a módszerrel. A nagymintás reprezentatív vizsgálatban 8 ezer 15–29 éves fiatal vett részt, a válaszadók között a fiúk/lányok aránya 49/51% volt. E kutatás szerint a magyarországi fiatalok elsősorban szórakozásért lépnek be a virtuális világba, azonban a második és a harmadik helyen a tájékozódás áll (Székely–Szabó 2016: 63).

A Facebook-on kívül nagy népszerűséggel rendelkezik még az Instagram, Twitter, LinkedIn, Tumblr és a Snapchat. Ezen kívül ezen összeállításból kimaradt a YouTube 3 235 000, a Pinterest 837 000 és a Google+ 1 753 000 magyar felhasználóval.¹

Ez azt jelenti, hogyha használni akarjuk ezeket az oldalakat oktatási célokra, a felkínált tartalmaknak egyrészt szórakoztatónak, másrészt infor-

---

¹ A *Közösségi kalandozások* szakmai blog adatai alapján: <<http://kozossegitalandozasok.hu/2016/03/06/facebook-instagram-linkedin-magyarorszagon-2016-marciusban/>>.

matívnak kell lenniük. De milyen előnyökre fogunk szert tenni, ha bevonjuk a közösségi médiát a tantermi munkába?

Ahhoz, hogy megválaszoljuk ezt a kérdést, fontos közelebről megvizsgálni, milyenek ezek a „mai fiatalok”, miben különböznek azoktól, akikkel eddig volt dolguk a tanároknak. Manapság létezik egy összevont és széles körben elfogadott felosztás, mely szerint körülbelül az 1995 után születettek a Z generációhoz, más szóval (és nem alaptalanul) a „művészekhez” tartoznak (McCrinkle–Wolfinger 2010: 17). Ők azok, akik most középfokú tanulmányokat folytatnak, és akik egy-két éven belül megjelennek a felsőoktatásban (bár fontos megjegyezni, hogy nem lehet túl mereven kezelni az elméletben megadott időhatárokat).

Miközben a mai tanulókat izgalmas, szórakoztató, azonnal használható dolgok foglalkoztatnak, párhuzamosan több feladatot is képesek végezni, inkább képek, videók, online keresők segítségével dolgozzák fel az információt, addig a közvélemény és a tanárok többsége úgy véli, hogy az online világ csak hátráltatja a fiatalokat a tanulásban, a vizsgákra való felkészülésben. Érdemes elgondolkodni, mennyi időt töltenek otthon a fiatalok a tanulással és mennyit a „facebookozással”, „messzendzserezéssel”, „instagramozással”. Esetleg mennyit vagy milyen mértékben tudják gyakorolni a nyelvet a fiatalok egyedül ülve otthon egy szobában bezárva, és mi lenne, ha ezt közösen, akár anyanyelvű barátok bevonásával tennék, érdeklődésüknek megfelelő szöveges, hang- és videó anyagok segítségével?

Az 2.0 web eszközeinek tárháza végtelen, azonban itt elsősorban az online közösségi oldalak adta lehetőségekre szeretnék kitérni. Mindegyik „kompatibilis” az egyetem által biztosított változó szintű felszereltséggel, bár ajánlatos, hogy a teremben legyen legalább egy asztali számítógép, notebook vagy tablet, illetve kis nyitottság a tanárok részéről.

A korábban bemutatott, Magyarországon legnépszerűbb közösségi oldalak közül szeretnék röviden kitérni a Facebook-ra, a Google+-ra, a YouTube-ra, illetve olyan nyelvtanulást és oktatást segítő portálokra, mint a Duolingo és a Redmenta.

Nagyon sokan „vannak fent” a Facebook-on, de kevesen tudják, milyen könnyen lehetne átalakítani a saját oldalukat az egyik legjobb nyelvtanulási partnerré. Itt csak néhány beállítást szeretnék megmutatni, melynek köszönhetően a fiókunk folyamatosan fogja szolgálni az új, általunk tanult nyelven megjelenő tartalmakat. Ennek a lehetőségnek legna-

gyobb hasznát a közép-, illetve a haladó szintű hallgatók tudják venni (akár saját fiókkal, akár kifejezetten erre a célra kreált fiókkal).

A nyelvbeállításoknál meg tudjuk változtatni az idővonalnak a fordítás nyelvét, mely nyelveket beszéljük, milyen nyelvű bejegyzéseket akarunk eredeti nyelven olvasni, illetve milyen nyelven fogjuk közzétenni a saját tartalmakat.

Ahhoz, hogy a nyelvtanulás szempontjából releváns bejegyzések jelenjenek meg az idővonalunkon, tanácsos követni olyan emberek, zenekarok, érdeklődésünknek megfelelő bloggerek stb. oldalait, akik az általunk tanult nyelvet beszélik. Érdeemes rákeresni ezekre a személyekre, vagy kiválasztani őket a *Pages/Top suggestions* menüpontból és megnyomni a *követés* gombot. Ezután minden egyes bejegyzés meg fog jelenni a saját oldalunkon. Az *Ukrainian Lessons* csoportban például gyakran tesznek közzé új videó nyelvleckéket, online ukrán nyelvű rádiók elérhetőségeit, vagy akár ukrán nyelvű rövidfilmeket.

Azoknak, akik már bátornak érzik magukat, javaslom, hogy próbálkozzanak saját tartalom létrehozásával. Ez lehet egy bejegyzés (ne feledjék: korábban beállítottuk a bejegyzések nyelvét), egy felvett videó vagy akár egy *Livestream* a tanult nyelven. Bár elsőnek ijesztőnek hangzik, ha okosan kihasználjuk a Facebook beállításait, az ilyen fajta bejegyzéseket csak a hasonló cipőben járó ismerőseink fogják látni, és ez akár inspiráló is lehet számukra.

Nyelvtanítás/-tanulás szempontjából nagy hasznát vehetjük a széles körben népszerű közösségi oldalnak – a jó ismert Google+-nak és különböző szolgáltatásainak (Gmail, Drive...). Bár létezik egész sor hasonló funkciókkal rendelkező egyetemi online rendszerekbe beépített oldal (mint a Moodle, Neptun Meet Street), a Google Drive a dokumentum-megosztáson kívül rengeteg egyéb hasznos szolgáltatást is kínál.

Ami személyemet illeti: minden évfolyamnak létre hozok egy mappát, ahova feltöltöm azokat az anyagokat, amelyekre szükségünk lesz a fél-év során. Ezenkívül ide töltöm fel azokat a pluszfeladatokat, táblázatokat és megoldókulcsokat, amelyeket korábban mindig kinyomtatva hoztam az órákra. Ezáltal az összes anyag egy helyen van, nem lehet elhagyni, és nem utolsó sorban csökken a nyomtatási költség. A további hasznos funkciók között érdemes megemlíteni a Google naptárat, amelybe feltölthetjük a szóbeli és nyelvtani témák, ZH-k, dolgozatok, kiselőadások beosztását, beadandók határidejét, illetve a Google Classroom-ot, ahol egy helyen tudjuk

kezelni az összes szükséges információt, feladatot, létrehozni közös szerkesztésű dokumentumokat, illetve kiosztani a feladatokat.

Bizonyos feladatok órán kívüli csoportmunkát igényelnek (kiselőadás, prezentáció stb.). Ilyen esetekben gyakran halljuk az „én hazautazom”, „nem tudok csoportmunkát vállalni, mert nincs időm találkozni a többiekkel” típusú kifogásokat. Ilyenkor ajánlani tudjuk a hallgatóknak a Google Docs alkalmazást, amelyben létre lehet hozni közös dokumentumokat (prezentációkat) és akár párhuzamosan, egy időben dolgozni rajtuk. A Docs felületen található funkciók szinte teljesen megegyeznek a megszokott Microsoft Word vagy PowerPoint funkcióival, ezért mindenki meg tud birkózni vele.

A Duolingo „a világ legnépszerűbb nyelvtanulási módja. Ingyenes, szórakoztató és tudományosan megalapozott”.² Rengeteg nyelvet lehet itt tanulni akár nulla idegen nyelvtudással is, de az igazi lehetőségek az angolul már valamilyen szinten beszélők előtt nyílnak meg. Nekik a Duolingo 22 különböző nyelvi kurzust kínál, és még 4 nyelv fejlesztés alatt van. Az ukrán jelenleg 806 000 tanulót számlál. Ha tanárként lépünk be, létrehozhatunk külön osztályokat, ahova hasonló szintű tudással rendelkező tanulókat meghívhatunk. A rendszerbe feltöltött feladatok között mindig az aktuális témához illő modulokat érdemes választani és megosztani. A tanulók haladásáról, házi feladatok elkészítéséről vagy elmulasztásáról mindig kapok egy összesítést, ami nagyon hasznos lehet a krónikus időhiányban szenvedő tanároknak.

Bár a Duolingo szerintem önmagában kevés egy nyelv elsajátításához, de ha tudatosan válogatunk a különböző témák és szintek között, az alkalmazás kiváló segéd társunkká válhat. Ezen kívül, ha úgy érezzük, hogy ráférne a csoportra kis külső motiváció, tanárként nemcsak egyes témák elsajátítását, hanem bizonyos számú pontok megszerzését tűzhetjük ki célul.

Sok különböző nyelvlecke-sorozatot megtalálunk a YouTube videó csatornán, bár a számuk és minőségük közel sem éri el például az orosz vagy az angol nyelvű anyagokat. Több kifejezetten jó kezdeményezéssel is találkoztam itt, de gyakran valamilyen oknál fogva ezek nem tudtak hosszabb távon fennmaradni. A leckéket úgy állítják össze, hogy egyénileg, előzetes nyelvtudás nélkül is lehessen haladni. Ki szeretném emelni a következőket: *Learn Ukrainian: Beginners' BootCamp*, *Learn Ukrainian*, il-

---

² A Duolingo bemutatkozó oldalán szereplő állítások: <<https://hu.duolingo.com/>>.

letve *OLA Ukrainian lesson* (amelynek sajnos csak néhány epizódja készült el, de kezdésnek tökéletes). A YouTube videók arra alkalmasak, hogy a hallgatók ne csak az oktatójuk hangját és kiejtését hallják, hanem ismerkedjenek más anyanyelvi beszélők beszédstílusával, kiejtésével, hanglejtésével. A videóleckéket mindig az aktuális óra témájának megfelelően választom, és vagy az órai anyagba építem bele, vagy házi feladatként adom ki. Nagy meglepetésemre szolgált, hogy a hallgatók nagy része vagy ismeri, vagy követi a legnépszerűbb YouTube csatornákat, gyakran tőlük kapok jó tanácsokat az online elérhető anyagokat illetően.

A formatív értékelésű röpdolgozatok beépítése viszont nehézségeket okoz. Mivel ezeknek a felméréseknek nem az osztályozás a céljuk, fel lehet őket adni házi feladatként. Ráadásul az ellenőrzésük kevés időt igényel, szinte egy gombnyomásra történik.

Számtalan CBA (Computer Based Assessment – magyarul: számítógép alapú értékelés) oldal létezik. Érdekes több ilyen felülettel megismerkedni, mivel más-más az erősségük. A nyelvtani tesztek kitöltéséhez, illetőleg a szókincs gyakorlásához jól alkalmazható a magyar felhőalapú feladatkészítő applikáció – a Redmenta. Könnyű a használata, és szerintem kiválóan alkalmas otthoni ellenőrzésre. Rengeteg hasznos funkciója és beállítása van. A feladattípusokból is elég nagy választási lehetőséget kínál: 1) feleletválasztós (egy jó válasz); 2) feleletválasztós (több jó válasz); 3) igaz–hamis; 4) kifejtős; 5) rövid válasz; 6) párosítós; 7) sorrend.

A fenti példák mutatják, hogy a lehetőségek tárháza szinte végtelen. Kérdés, hogy érdemes-e energiát, időt fektetni bele, ha ott a könyv és a jól bevált írásbeli feladatok. Én úgy gondolom, hogy mindenképpen. Ha a tanári oldalról nézzük, csak az előkészületek és a lehetőségek feltárása az, ami sok időbe telhet, de ha ezen átlendülünk, a házi feladat vagy rövid teszt kiosztása csak néhány percbe telik. Ugyanakkor nő a hallgatók motivációja, érdeklődése, gyorsabban és mélyebb szinten haladnak az anyaggal. A fentieket figyelembe véve meg vagyok győződve, hogy a közösségi média nyelvtanulásba való bevonásából mind a tanárok, mind a hallgatók csak profitálhatnak.

IRODALOM

- McCrinkle, M. – Wolfinger, E. 2010, Az XYZ ábécéje. A nemzedékek meghatározása. *Korunk* 21, № 11 (nov.), 13–18.

- Preece, J. – Maloney-Krichmar, D. – Abras, C. 2003, History and emergence of online communities. In: Christensen, K. – Levinson, D. (eds.), *Encyclopedia of community: From the village to the virtual world*. Thousand Oaks, CA – London: Sage Publications, 1023–1027. – <<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.91.3155&rep=rep1&type=pdf>>
- Rheingold, H. 1993, *The virtual community: Homesteading on the electronic frontier*. Reading, MA: Addison-Wesley. – <<http://www.rheingold.com/vc/book/>> [2017.11.15.]
- Székely, L. – Szabó, A. (szerk.) 2016, *A Magyar Ifjúság Kutatás 2016 első eredményei*. Új Nemzedék Központ. – <http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web.pdf> [2017.11.15.]
- Szili, K. 2015, *Az IKT alkalmazási lehetőségei a gyógypedagógiában*. Digitális tankönyv. „Mentor(h)áló 2.0 Program”. Szeged: SZTE. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/az_ikt_alkalmazasa_a_gyogypedagogiaban_V2/index.html> [2017.11.15.]